

ÜRGÜP'TE KÜTÜPHANE İSTASYONLARI

Erdoğan PAMUK(*)

ÖZ

Haber-Yorum niteliği taşıyan bu yazı; Ürgüp'te kurulan 14 kütüphane istasyonunu anlatmakta, meslektaşlarımızın yaygın kütüphane hizmeti anlayışına yeni boyutlar kazandırmayı amaçlamaktadır.

ABSTRACT

This text includes a news-commentary; by telling 14 library stations which are established in Ürgüp, its aim is to make the colleagues profit the new dimensions to their opinions of diffused library service.

Ürgüp Tahsinağa Halk Kütüphanesi meslek çevrelerince Türk Halk kütüphaneciliği hareketine önderlik ve örneklik etmiş bir kütüphane olarak bilinmektedir. Yine kütüphane 1986 yılı başından itibaren değişik bir hizmet uygulamasını başlatmış bulunmaktadır. Ürgüp'ün Dört kasaba ve yedi köyünde mevcut şube kütüphanelerinin yanı sıra 14 köyüne daha yarı resmî kütüphane istasyonları kurulmuştur.

Nedir kütüphane istasyonu?

Söyle tanımlayabiliriz : Yerleşim yeri olarak köyün kütüphane ihtiyacının Merkez kütüpyane katkısıyla pratik ve faydacı bir sistemle çözüme kavuşturulmasıdır.

İstasyonlar Nasıl kurulmuştur?

Bina ve donatımı köy tüzel kişiliğinden temin edilen ve kullanım hakkı Kütüphane Müdürlüğüne verilen/verilecek olan bina veya odalara sistemli bir şekilde kitap götürülmesiyle, ayrıca çeşitli şekillerde köye gelen kitap ve süreli yayınlardan oluşmakta olan koleksiyonlarla kurulmuştur. Sistem pratiktir. Çünkü, bu 14 köye daha devletçe kütüphane açılması bugünkü şartlarda mümkün görülmemektedir. Sistem faydacıdır. Çünkü, personel, zaman, emek tasarrufu sağlanmakta ve hizmetin maliyeti düşmektedir.

Konunun haber yönü buraya kadar yazılanların daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır : 18 Ocak 1986 Cumartesi günü merhum İlçe Kaymak-

* Ürgüp Halk Kütüphanesi Müdürü.

mı İbrahim Erhan başkanlığında —bazı İlçe idarecilerinin de iştirakiyle— köy muhtarlarıyla toplantı yapılmış, aşağıdaki bildiri üzerinde görüşme yapılarak ilgililere dağıtımı sağlanmıştır. Emrin gereği kısa zamanda yerine getirilmiştir.

1 — İlçemiz Tahsinağa Halk Kütüphanesi Müdürlüğünün kitap varlığı 100.000 sınırına ulaşmakla, her Ürgüplüye yaklaşık üç kitap isabet etmektedir.

2 — İstatistiğe göre Müdürlük Kütüphanelerine 1985 Yılında yaklaşık 53.000 başvuru olmuştur. Bu demektir ki, ilçe halkımız bir yılda 53.000 kere kütüphaneden faydalanmaktadır.

3 — Yurdumuzun hiçbir ilçesine nasip olmayan bu kültür zenginliğinden ilçemizin bazı köyleri mahrum kalmaktadır.

4 — Yedi yıl öncesine kadar hayvanlarla başlayıp araçlarla devam eden köylere kitap taşıma işi yıllarca sürmüş, aracın faal olmayışı dolaşısıyla yaygın hizmete ara verilmiştir.

5 — Halen ilçemizin dört kasaba ve yedi köyünde kütüphane olmasına karşılık 14 köyünde kütüphane yoktur. Bugünkü şartlarda 14 köye daha kütüphane açılması mümkün görülmemektedir.

6 — Fakat, diğer açılan kütüphaneler örneğindeki gibi bu 14 köyümüzde, sabit ödünç kitap verme istasyonları kurmak için başlangıç olabilir.

7 — Sabit ödünç kitap verme istasyonu için kütüphaneci olmayan köy muhtarları şubat ayı sonuna kadar köylerinden bir boş oda, içine bir raf veya benzeri dolap ve bir masa temin edeceklerdir.

8 — Bu istasyonlara Kütüphane Müdürlüğünce belirlenecek program dahilinde kitap getirilecektir.

9 — Kitaplar muhtarlara zimmetle teslim edilecek, öğrenciler için okul öğretmenlerine, yetişkinler için köy imamına, köy bekçisine sorumluluk verilecek. Ayrıca, köyde mevcutsa diğer memur ve görevliler de okuma ve okutmakla ilgilenecek, kitapların kaybolmasına ve hor kullanılmasına mani olunacaktır.

10 — Kütüphanesi olan köy muhtarları kütüphane meselelerine eğilecek, köyde çözümlenebilir basit inşaat işlerini köy ihtiyar heyeti vasıtasıyla bütçe imkânları dahilinde çözümleyecektir.

11 — Dünyaca ünlü İlçemiz Tahsinağa Halk Kütüphanesi Müdürlüğü ve şubeleri, dünyanın dört bir yanından gelen turistlerce de ilgi ve ziyaret edilmektedir. Onlara faal ve düzenli kütüphaneler sunabilmekte hedef ilkemiz olmalıdır.

12 — Sözü edilen kişilere emir niteliğindeki bu bildirileri de ayrıntılar için Kütüphane Müdürlüğünden bilgi alınacaktır.

Muhtarlıklarca temin edilen binalara Özel İdare bütçesinden tabe-lâ yaptırılarak hüviyet verilmiştir. Örnek :

T. C.

ÜRGÜP KAYMAKAMLIĞI

Tahsinağa Halk Kütüphanesi Müdürlüğü

Demirtaş Köyü

KÜTÜPHANE İSTASYONU

Kütüphane Müdürlüğü, Halk ve Çocuk Kütüphaneleri Yönetmeliğinin 43-44. maddeleri uyarınca bu istasyonlara belirlediği program dahilinde geçici koleksiyonlar bırakmaktadır. Yıllık ortalama hazırlanan programda köyler dört bölge halinde gruplandırılmış, değişim tarihleri ve koleksiyon miktarı belirtilmiştir. Sistemde standardı sağlamak için başlangıçta her istasyona 100'er kitap, listelenip muhtarlara tutanakla teslim edilmiştir. Sabit ödünç kitap verme istasyonu olarak düşünülen bu kütüphanelerde, ödünç verme işi esnek bırakılmış; muhtar, öğretmen, imam, köy bekçisi veya muhtarın görevlendirdiği bir gönüllü bu işi yapmaktadır. Bu memursuz kütüphanelerde muhtelif bağışlarla kalıcı koleksiyonlar oluşmakta ve oluşacaktır.

Kütüphane Müdürlüğüne özel olarak hazırlanıp teksir edilen istatistik formları istasyonlara dağıtılmıştır. Birinci dağıtımın süresi olan 70 günün sonunda istatistiklerin incelenmesi mükemmel bir neticeye ulaşıldığını göstermektedir. İstatistiklerin incelenmesi gösteriyor ki, bu istasyonların verimliliği Müdürlüğün bazı şube kütüphanelerinin verimliliğiyle eşdeğerdedir. Örneğin : 189 Nüfuslu Demirtaş'ın kütüphane istasyonunda 70 günde 100 kitabın okunurluk durumu 178'dir.

KÜTÜPHANE İSTASYONLARINI GEREKTİREN FAKTÖRLER

Dış Faktörler :

1 — Talep : Ürgüp'te Kütüphanesi olmayan bazı köy muhtarları, Kütüphane Müdürlüğüne, Kaymakamlık Makamına ve diğer üst makamlara

yazılı ve sözlü müracaatlarla kütüphane açılması talebinde bulunmaktaydılar.

2 — **Rekabet** : Ürgüp'e bağlı dört kasaba ve yedi köyde Halk Kütüphanesi hizmet verirken, bu hizmetten mahrum kalan köylerin haklı kıskançlığı vardır. 447 nüfuslu Çökek Köyünün Halk Kütüphanesi olur da 1.554 nüfuslu Mazı veya diğer köylerin neden olmasın dı.

3 — **Eğitim Seviyesi** : Okuma-yazma seferberliği sonunda Ürgüp İlçesinde okuma-yazma bilmeyen vatandaş kalmadığı tesbit edilmiştir. Ürgüp insanı aydındır, kültürlüdür. Genelde öğrenim seviyesi yüksektir. Turizmin etkisini de vurgulamadan geçemeyiz.

4 — **Deneyimler** : Ürgüp Köyleri 1950'li yılların sonundan itibaren Kütüphane hizmetleriyle tanışmıştır. Meşhur eşekli kütüphane AİD (Birleşmiş Milletler Kalkınma Teşkilatı) tarafından sağlanan araçla yerini gezici kütüphaneye bırakmıştır. Ancak, gezici kütüphane aracının ekonomik ömrünü doldurması 1979 yılından itibaren bu 14 köyümüzü kütüphaneden mahrum bırakmıştır. 20 Yıla aşkın kütüphane tecrübesi ve bu sürede okumaya alışan köylümüz; şekil değiştiren bu yaygın kütüphane hizmetinin temel faktörüdür.

5 — İlçe Kurum ve Kuruluşları arasında ahenk ve hazır işbirliği ortamı.

İç Faktörler :

1 — **Hizmet Politikası** : Kamuoyunda mesleğimizle ve kütüphanelerle ilgili süregelen kanaat şudur : Kütüphaneler statik (durgun) yerlerdir. Hayır... Modern Kütüphanecilik anlayışımız bunun tam karşısındadır. Halkın Üniversitesi olan kütüphanelerimiz, bu Üniversite işlevi gereği dinamik, aktif olmak zorundadır. Ürgüp Kütüphanecileri emeklisiyle, çalışanıyla daima bu düşüncede olmuşlardır. Yıllarca halıcılık kursuyla, dikiş makinesiyle, sporuyla, çamaşırhanesiyle Kütüphane halkla bütünleşmiştir. Kütüphanenin geçmişinden kaynaklanıp belirginleşen bir yaygın hizmet politikası vardır.

2 — **Hazır servis koleksiyonu** : Gezici servisin yedi yıldır kullanılmamasına rağmen artan, yaklaşık ikibin kitabını hizmete sokmak fikri ve mevcut imkânlardan kütüphanenin pikap aracıyla bu koleksiyonun taşınabilmesi.

3 — **Yer Sorunu** : Hızla artan koleksiyon, kütüphaneyi bir arşiv durumuna sokmuştur. Dar gelen depolarda kitap ve raf koyacak yer kalmamaktadır. Koleksiyonun bir bölümünün istasyonlara çıkarılması yer konusunda rahatlatma getirmektedir.

4 -- **Okuyucu İstatistikleri** : Tahsinağa Halk Kütüphanesi ve şubelerinde, mevcut kitap sayısı, bir yıllık toplam okuyucu sayısının nerede ise iki katı kadardı. Bu gerçeğin üzerinde durmak gerekti. Tesbitlerimize göre Ürgüp'ün nüfusu onbini aşan 14 köyü kütüphane hizmetinden mahrumdu. Yine, istatistiklerin tahlilinden toplam koleksiyonun ancak %20 kadarının, okuyucular tarafından kullanıldığı anlaşılyordu. Bu oranın artması gerekti. Çünkü, koleksiyonun kullanılması saklanmasıdan önemliydi.

SONUÇ :

Kütüphane istasyonlarının tesisiyle her Ürgüplü istisnasız kütüphane hizmetlerinden yararlanmaktadır. Ürgüp'ün bütün yerleşim birimleri kütüphaneye kavuşmuştur. Ayvalı, Mazi, Bahçeli, İbrahim Paşa, Akköy, Demirtaş, İltaş, Akçaören, Boyalı Karlık, Yeşilöz, Ulaşlı, Sofular, Karakaya Kütüphane istasyonlarımız zamanla gerçek kütüphane hüviyeti kazanacaktır. Dileğimiz, Okullarımız, Camilerimiz kadar kütüphanelerimizde yurt sathına yayılsın. Burada ilgi ve işbirliğini esirgemeyen İlçemiz Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İlçemiz Müftülüğü teşkilâtına teşekkür ederken; Merhum Kaymakamımız İbrahim ERHAN beyi istasyonlarımızla beraber daima anacağız.